

Sag om etablering og godkendelse af skydebane

FOB nr. 80.746

Fundet, at det havde været ønskeligt, om miljøstyrelsen (og miljøankenævnet) forud for godkendelse af en skydebane - og fastsættelse af vilkårene for godkendelsen - havde tilvejebragt et mere fyldestgørende oplysningsgrundlag om støjulemperne, herunder med hensyn til betydningen af visse støjdæmpende foranstaltninger.

Henstillet til miljøstyrelsen, at der blev foretaget yderligere støjmålinger, og at der på grundlag heraf blev taget stilling til, om der måtte være anledning til eventuelt at stille yderligere krav med hensyn til støjdæmpende foranstaltninger.

Endvidere henstillet til miljøstyrelsen at overveje spørgsmålet om overførsel af tilsynsbeføjelserne med skydebanen efter miljøbeskyttelseslovens § 49 til amtsrådet, under hensyn til at den kommune, hvori skydebanen var beliggende, havde påtaget sig at afhjælpe væsentlige gener fra skydebanen.

(J. nr. 1979-28-11).

A, B og C klagede over miljøankenævnets afgørelse af 21. december 1978 om godkendelse af anlæg af en skydebane på matr. nr. x i Y kommune. Ved afgørelsen stadfæstede miljøankenævnet - med en tilføjelse om den nærmere indretning af et frembygget skydehus - den godkendelse af anlægget, som miljøstyrelsen havde meddelt i skrivelse af 31. august 1978.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at Z-by Skytteforenings skydebane oprindeligt var beliggende på matr. nr. x. Ved Y kommunes bygningsvedtægt af 2. marts 1973 blev disse arealer inddraget under byzone. I tilslutning hertil blev der mellem skytteforeningen og kommunalbestyrelsen indgået en foreløbig aftale om et mageskifte, således at kommunen skulle overtage matr. nr. x, og skytteforeningen af kommunen skulle overtage en parcel på 33.100 m² af et areal beliggende øst for Z-by i landzone - matr. nr. x (der i alt var på 103.500 m²).

Den hidtidige skydebane var beliggende sydøst for Z-by i det sydøstlige hjørne af det nyudlagte byzoneområde. Den del af matr. nr. x, som skytteforeningen skulle overtage til etablering af en ny skydebane, er beliggende øst for Z-by - ca. 150 m øst for den østligste del af det nye byzoneområde, der er udlagt til boligformål.

A's gård er beliggende ca. 370 m sydøst for den nævnte parcel af matr. nr. x. B's gård ligger ca. 700 m nordøst for parcellen. Bygningerne på C's ejendom ligger ca. 220 m nord for parcellen med et smalt skovareal mellem skydebaneparcellen og ejendommen.

Tilsynsrådet for Århus amt imødekom den 1. marts 1973 en ansøgning fra Y kommune om godkendelse af mageskiftet.

Århus amtsråd, teknisk udvalg, meddelte i skrivelse af 20. maj 1975 Y kommunalbestyrelse, at udvalget ville kunne give tilladelse efter by- og landzone-loven til etablering af skydebanen for 15 år på vilkår bl. a., at eventuelle bygninger på skydebanen blev opført som let byggeri, at skydebanen blev placeret 140 m længere mod øst end oprindeligt planlagt, og at kommunalbestyrelsen lod tinglyse forbud mod bebyggelse på et byzoneareal vest for skydebanen.

I et møde den 5. oktober 1976 godkendte Y kommunalbestyrelse som miljømyndighed etableringen af skydebanen på matr. nr. x.

Inden udløbet af klagefristen klagede 32 familier i en fælles skrivelse af 11. november 1976 til kommunalbestyrelsen over etableringen af skydebanen. Kommunalbestyrelsen oversendte klagen til miljøstyrelsen, som i skrivelse af 30. november 1976 til kommunalbestyrelsen meddelte, at styrelsen fandt det godtgjort, at skydebanen, benyttet i det omfang, som kommunalbestyrelsens godkendelse åbnede mulighed for, ville kunne påføre de omboende væsentlige ulemper. Styrelsen ophævede derfor kommunalbestyrelsens afgørelse og godkendte skydebaneanlægget på en række skærpede vilkår.

Miljøstyrelsens afgørelse blev indbragt for miljøankenævnet ved en skrivelse af 16. december 1976, underskrevet af en række beboere - herunder A og B - som bl. a. anførte, at nærmeste naboer til skydebaneanlægget boede 180 m til 300 m fra anlægget. I en skrivelse af 30. december 1976 til nævnet anførte Z-by skytteforening, at den nærmeste klagers beboelse lå i en afstand af 350 m fra skydepladserne.

Det fremgik af sagen, at ankechefen i miljøankenævnet under sagens behandling over for Y kommune rejste spørgsmålet om en eventuel overførsel af tilsynet med skydebaneanlægget til Århus amtsråd under hensyn til bl. a., at kommunalbestyrelsen havde vedtaget at afhjælpe væsentlige ulemper fra den påtænkte skydebane (hvilket kommunen bl. a. havde meddelt miljøstyrelsen i skrivelse af 22. juni 1976).

I skrivelse af 28. januar 1977 til Århus amtsråd anmodede Y kommunalbestyrelse - under henvisning hertil - amtsrådet om at godkende, at amtsrådet overtog tilsyn og kontrol i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 49 med skydebaneanlægget.

I skrivelse af 24. marts 1977 til Y kommunalbestyrelse meddelte Århus amtsråd, udvalget for teknik og miljø, at udvalget ikke havde fundet fornødent grundlag for at efterkomme anmodningen om at overtage tilsynet med skydebaneanlægget.

Miljøankenævnet stadfæstede i skrivelse af 13. maj 1977 miljøstyrelsens afgørelse af 30. november 1976 med en enkelt tilføjelse om bevarelse af fornødent areal til en eventuel udvidelse af voldanlægget langs 200 m-banen. Miljøankenævnet overvejede i forbindelse med godkendelsesspørgsmålet eventuelt at overføre tilsynet og kontrollen med skydebanen til Århus amtsråd, jfr. nærmere nedenfor s. 756.

I skrivelse af 26. maj 1977 klagede gårdejer B, hvis gård ligger nordøst for skydebaneanlægget, til mig over bl. a. miljøankenævnets afgørelse.

Endvidere klagede gårdejer C, der ejer den ejendom; der ligger nærmest skydebanen, til mig.

I forbindelse med min behandling af klagerne blev det godtgjort, at der var en fejl i det kortmateriale, som havde ligget til grund for de afgørelser, der var truffet af miljøankenævnet og tidligere instanser, hvorved skydebaneanlægget, hvis etablering blev påbegyndt medio juni 1977, var blevet placeret ca. 60

m nordligere - og dermed nærmere C's ejendom - end den godkendte beliggenhed.

Herefter meddelte miljøankenævnet ved skrivelse af 2. december 1977 Y kommunalbestyrelse, at placeringen af skydebaneanlægget efter nævnets opfattelse var i strid med godkendelsen, hvorfor nævnet henstillede til kommunalbestyrelsen som tilsynsmyndighed at foranledige anlægget flyttet til det godkendte sted. Hvis dette ikke skete, måtte der til Y kommunalbestyrelse indgives ansøgning om en ny godkendelse af det ændrede projekt.

Y kommunalbestyrelse lod, forinden en fornyet godkendelse blev meddelt, Jysk Teknologisk Institut den 19. januar 1978 foretage en støjmåling ved skydebaneanlægget. Institutet foretog støjmålinger fra to punkter ved C's ejendom nord for skydebaneanlægget. På grund af ugunstige vejrforhold blev der ikke foretaget yderligere støjmålinger ved ejendomme øst for skydebanen. Ved C's bolig blev ved skydning på 200 m-banen med gevær 7,62 mm aflæst maksimumsniveauer på 73-80 dB(A) »impulse«.

Y kommunalbestyrelses fornyede godkendelse af skydebaneanlægget i et møde den 14. marts 1978 blev påklaget til miljøstyrelsen af A (sammen med 80 andre beboere) i skrivelse af 25. april 1978 og af C ligeledes i skrivelse af 25. april 1978.

Miljøstyrelsen meddelte i skrivelser af 31. august 1978 til bl. a. A og C, at styrelsen fandt anledning til at ændre kommunalbestyrelsens afgørelse ved *dels* at tilføje vilkår om etablering af et frembygget skydehus af mindst 6 m's længde på 200 m-banen, regnet fra standpladserne, og med sider og loft indrettet med tværstillet, lydabsorberende beklædning for hver standplads, *dels* at tidsbegrænse godkendelsen af skydebaneanlægget til den 1. januar 1992. Miljøstyrelsen lagde ved afgørelsen vægt på, at der ved Jysk Teknologisk Instituts støjmålinger ved C's ejendom og ved orienterende støjmålinger, som styrelsen selv havde foretaget ved A's ejendom den 17. august 1978, under ugunstige vejrforhold var målt støjniveauer, der var af en sådan størrelse, at det måtte formodes, at skydebanen ville medføre væsentlige ulemper for beboerne trods begrænsninger i skydningen.

Miljøstyrelsens afgørelse blev indbragt for miljøankenævnet af bl. a. A, B og C.

Miljøankenævnet stadfæstede i skrivelse af 21. december 1978 miljøstyrelsens afgørelse med en tilføjelse om skydehusets indretning.

A, B og C anførte i klagerne til mig navnlig,

at skydebaneanlægget var godkendt, uden at Jysk Teknologisk Institut havde gennemført støjmålinger nordøst og sydøst for banen,

at Y kommune var »stærkt involveret i sagen«,

at skydebanen ville påføre klagerne væsentlige ulemper,

og at det påtænkte frembyggede skydehus ikke kunne dæmpe støjen for dem, der bor foran banen.

Endvidere rejste klagerne nogle spørgsmål om borgmesterens habilitet i forbindelse med Y kommunes behandling af sagen og spørgsmålet om kommunens økonomiske engagement i skydebanens etablering.

Miljøstyrelsen anførte i en udtalelse til mig af 28. februar 1979 i anledning af klagerne følgende (fremhævningsenerne foretaget af mig):

»...

I miljøstyrelsens afgørelse af 31. august 1978 er redegjort for det sagsforløb, som ligger forud for afgørelsen.

Det fremgår desuden af afgørelsen, at miljøstyrelsens vurderinger er knyttet til det anlæg, som nu er godkendt af miljøankenævnet.

I sagen foreligger en støjmåling fra Jysk Teknologisk Institut. Miljøstyrelsen har forud for afgørelsen besigtiget anlægget og herunder foretaget en *orienterende* støjmåling. Man har på baggrund af sagens oplysninger og besigtigelsen skønnet, at anlægget med de af (Y) kommunalbestyrelse fastsatte vilkår i afgørelsen, bekendtgjort den 30. marts 1978, vil kunne medføre væsentlige støjulemper for beboelsen på (A's) og (C's) ejendom(me).

Miljøstyrelsen tilføjede derfor i sin afgørelse et vilkår om, at der etableres et nøjere beskrevet frembygget skydehus, som efter miljøstyrelsens opfattelse vil kunne reducere de angivne støjulemper væsentligt. Miljøstyrelsen bygger denne antagelse på tidligere undersøgelser og erfaringer vedrørende tilsvarende skydehuse, som bl. a. viser, at støjen nedsættes væsentligt såvel vinkelret på skudretningen som frem til en retning, der danner en vinkel på 45° med skudretningen og *svarende til (A's ejendoms) beliggenhed*.

Miljøstyrelsen har skønnet, at det forinden man traf afgørelse, hverken var nødvendigt at supplere støjmålingerne yderligere eller at dokumentere det frembyggede skydehus' støjreducerende virkning.

I øvrigt foreligger der ikke vejledende bestemmelser for måling og vurdering af skydebanestøj, jfr. § 8 i lov om miljøbeskyttelse. Miljøstyrelsen arbejder for tiden med at udfærdige en vejledning omkring skydebanestøj, som muligvis kan forventes publiceret inden for de nærmeste måneder (jfr. nærmere herom nedenfor, min bemærkning). Det er endnu ikke endeligt afklaret, om vejledningen skal baseres på målinger af skudstøjen eller en (endnu ikke udviklet) teoretisk beregningsmetode, hvori indgår afstandsforhold, terrænets karakter, skudretning, voldanlæg m. v. Omkring støjmålinger er man desuden stødt på en del problemer, som bl. a. vedrører valg af måleenhed og målebetingelser, og som gør det betænkeligt alene at tillægge målinger udslagsgivende vægt i bedømmelsen.

Miljøstyrelsen må på denne baggrund være af den opfattelse, at afgørelsen er truffet på et tilstrækkeligt grundlag og ud fra den ved tidspunktet for afgørelsen foreliggende viden om skudstøjs udbredelse og genevirkning

...«

Miljøankenævnet henholdt sig i en udtalelse af 6. marts 1979 til de bemærkninger og synspunkter, som var anført i nævnets afgørelse.

I en skrivelse af 10. april 1979 fremsatte A sine bemærkninger til miljøstyrelsens og miljøankenævnets udtalelser og anførte i den forbindelse følgende:

»...

Endvidere er en vinkel på 45° ikke svarende til (A's ejendoms) beliggenhed, men ca. 28° (fremhævet af mig). Angående afstand og terrænets karakter er der heller ingen formildende omstændigheder, da der kun er ca. 300 m flad ubeplantet mark mellem volden og (A's ejendom).

...«

Nogle af mine medarbejdere foretog den 15. juli 1980 en besigtigelse ved skydebaneanlægget, hvorunder klagerne oplyste, at de efter skydebanens ibrugtagning havde været ret generet af støj ved skydning på 200 m-banen, mens støjgenerne fra de to øvrige baner var betydeligt mindre.

Den 5. september 1980 afgav jeg en redegørelse om sagen. Redegørelsen indeholder følgende konklusion:

»Min redegørelse i anledning af klagerne fra (A), (B) og (C) angår miljøankenævnets afgørelse af 21. december 1978.

Klagerne har imidlertid i skrivelserne til mig tillige rejst nogle spørgsmål om (Y) kommunes stilling i sagen. Nedenfor under punkt 2 har jeg gjort nogle bemærkninger vedrørende disse forhold.

1. Miljøankenævnets afgørelse af 21. december 1978.

a. Følgende bestemmelser i lov nr. 372 af 13. juli 1973 om miljøbeskyttelse med senere ændringer har betydning ved bedømmelsen af klagen:

§ 35:

»Virksomheder, anlæg eller indretninger, der er optaget i bilaget til loven, må ikke anlægges eller påbegyndes, før godkendelse hertil er meddelt. De nævnte virksomheder, anlæg eller indretninger må ikke udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, som indebærer forøget forurening, før udvidelsen eller ændringen er godkendt.

Stk. 2. Ministeren for forureningsbekæmpelse kan foretage ændringer i bilaget.«

§ 40:

»Ansøgning om godkendelse i henhold til §§ 35-38 skal være ledsaget af de nødvendige planer, tegninger og beskrivelser til forståelse af projektet samt af en angivelse af arten og omfanget af den forventede eller aktuelle forurening. Det skal oplyses, hvilke foranstaltninger der vil blive foretaget til afhjælpning af denne forurening.

Stk. 2. Ansøgning indsendes til kommunalbestyrelsen.«

§ 41:

»Godkendelse som nævnt i §§ 35-38 skal indeholde angivelse af de omstændigheder, der er lagt til grund ved godkendelsen, herunder placeringen af virksomheden, anlægget eller indretningen på den faste ejendom, og de foranstaltninger, som virksomheden har oplyst at ville udføre til imødegåelse af forurening.

Stk. 2. I godkendelsen skal anføres de fastsatte vilkår med hensyn til virksomhedens etablering og drift.

Stk. 3. Godkendelsen kan tidsbegrænses.«

§ 44, stk. 1-4:

»Medfører virksomheder, anlæg eller indretninger af de kategorier, der er optaget i bilaget til loven, forurening, som ikke skønnes at være uvæsentlig, kan kommunalbestyrelsen meddele påbud om foretagelse af afhjælpende foranstaltninger.

Stk. 2. Kan forureningen ikke afhjælpes, eller overtrædes påbud i medfør af stk. 1, kan kommunalbestyrelsen nedlægge forbud imod fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden, anlægget eller indretningen fjernet.

Stk. 3. Medfører forureningen overhængende alvorlig fare for sundheden, kan forbud umiddelbart nedlægges.

Stk. 4. Hidrører forureningen fra en virksomhed, anlæg eller indretning, som er godkendt i henhold til §§ 35-38, kan påbud eller forbud efter stk. 1 og 2 kun meddeles, såfremt virksomhedens, anlæggets eller indretningens forurening går væsentligt ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsen.«

I bemærkningerne til forslag til lov om miljøbeskyttelse (Folketingstidende 1972-73, tillæg A, sp. 3990-3991) er anført følgende vedrørende mulighederne for påbud eller forbud over for virksomheder, der er godkendt i henhold til miljøbeskyttelseslovens §§ 35-38:

»...

Med hensyn til *virksomheder, som har opnået godkendelse* i henhold til §§ 35-38, har man under de førte forhandlinger med erhvervsorganisationerne overvejet, i hvilket omfang der til godkendelsen burde knyttes en særlig retsbeskyttelse for virksomheden, f. eks. således at virksomheden i et vist kortere åremål efter en godkendelses meddelelse ikke skulle mødes med krav fra myndighedernes side om foretagelse af yderligere afhjælpende foranstaltninger. Man har dog samtidig været opmærksom på, at en godkendelsesbeslutning ikke kunne være bindende for al fremtid, selv om behandlingen af godkendelsessagerne bør være så grundig, at en meddelt godkendelse kan opfattes som mere end en konstatering af, at virksomheden ud fra miljøhensyn må placere sig på det pågældende sted.

Efter forslag I kom retsvirkningen af en godkendelse til udtryk ved, at forbud kun kunne meddeles, såfremt forureningen gik væsentlig ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsen. Efter det nu foreliggende forslag er retsvirkningen, at forbud og påbud kun kan meddeles, såfremt forureningen går væsentligt ud over det, som blev lagt til grund ved god-

kendelsen. Ved bedømmelsen af, om påbud eller forbud kan meddeles over for godkendte virksomheder, må der derefter i første række lægges vægt på, om forureningen er væsentlig. Ved bedømmelsen heraf må man tage udgangspunkt i de samme overvejelser, som er anført ovenfor med hensyn til virksomheder, som ikke var godkendt. Der er imidlertid i bestemmelsen i stk. 4 fastsat den yderligere betingelse, at forureningen skal gå væsentligt ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsen. Bedømmelsen heraf må dels hvile på en vurdering af forureningen, dels på en vurdering af de oplysninger, som har været til rådighed, og som er blevet tillagt vægt i forbindelse med godkendelsessagens behandling.

...«

I det bilag til miljøbeskyttelsesloven, som er omtalt i § 35, stk. 1, og § 44, stk. 1, er skydebaner optaget som punkt K, 1. Bilaget er ændret ved bekendtgørelse nr. 290 af 28. juni 1978 om ændring af liste over virksomheder, anlæg og indretninger, som er omfattet af miljøbeskyttelseslovens kapitel 5. I det ændrede bilag, som har været gældende fra den 1. august 1978, er skydebaner optaget som punkt K, 2, og det er nu amtsrådene, der skal godkende skydebaner.

b. På det tidspunkt, da afgørelsen om godkendelse af skydebaneanlægget blev truffet, forelå der som anført i miljøstyrelsens udtalelse af 28. februar 1979 til mig ikke vejledende bestemmelser for måling og vurdering af skydebanestøj, jfr. § 8 i miljøbeskyttelsesloven, hvorefter miljøministeren i vejledninger for myndighederne kan fastsætte bestemmelser bl. a. om støjniveau.

Miljøstyrelsen har i august 1979 udsendt »Vejledning nr. 2/1979 om støj fra skydebaner«. I vejledningens indledning er anført følgende om baggrunden for udsendelsen af vejledningen (s. 3-4):

»...

Januar 1976 nedsatte miljøstyrelsen et udvalg med den opgave at undersøge problematikken omkring anlæggelse og drift af skydebaner i Danmark.

Baggrunden for udvalgets etablering var, at skydebaner specielt er nævnt i miljøbeskyttelsesloven som en anlægstype, der kræver godkendelse inden etablering. Desuden havde miljøstyrelsen efter miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden behandlet et antal klagesager og en lang række henvendelser fra kommuner vedrørende støj fra skydebaner. Der var således konstateret et behov for at belyse de miljømæssige hensyn, der bør iagttages i forholdet mellem skydebanerne og omgivelserne.

Ud over den miljømæssige begrundelse for undersøgelsen var der behov for en generel behandling af støjproblemerne omkring skydebaner med henblik på udarbejdelse af særlige retningslinier til brug ved administration af miljøbeskyttelsesloven. I denne forbindelse bemærkes, at skudstøj har en så speciel karakter, at den kun vanskeligt kan måles efter de retningslinier, der er angivet i miljøstyrelsens vejledning nr. 3/1974 »Ekstern støj fra virksomheder«.

...

Det må understreges, at den foreliggende publikation er *vejledende* for myndighederne og for offentlige og private organisationer. Med hensyn til vilkår om overholdelse af bestemte grænser, f. eks. støjniveauer, er disse angivet i de konkrete afgørelser om godkendelse af nye anlæg eller af ændringer eller udvidelser af eksisterende anlæg efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 eller i forbindelse med behandling af sager om ulemper fra eksisterende anlæg.

Impulsstøj, herunder skudstøj, er for tiden genstand for en omfattende forskning med henblik på at finde en størrelse, der kan bestemmes med tilgængeligt måleapparat, og som har den egenskab, at den målte størrelse korrelerer rimeligt med den genevirkning, som skudstøjen giver anledning til.

Da de skiftende meteorologiske forhold har en ikke uvæsentlig indflydelse på støjudbredelsen og dermed de måleresultater, man vil kunne registrere, vil det på længere sigt være mest hensigtsmæssigt at kunne basere miljøafgørelser på en beregningsmetode fremfor på målinger. I Norge og Sverige findes udkast til en sådan beregningsmetode, og det er hensigten at koordinere disse til en fælles nordisk beregningsmetode.

Endvidere savner man en dansk undersøgelse af, hvorledes beboere omkring en skydebane reagerer ved skydning af forskellig intensitet og på forskellige tidspunkter.

På denne baggrund kan det blive aktuelt at tage vejledningen om skydebaner op til revision i løbet af ca. 2 år.

...«

I vejledningen er om vilkår ved godkendelse af nye skydebaner anført følgende (s. 21):

»...

Det påhviler i denne forbindelse den myndighed, der i henhold til miljøbeskyttelsesloven kan meddele miljøgodkendelsen, at sikre, at godken-

delsesvilkårene er rimelige i relation til de fremtidige brugere af skydebanen, samtidig med at der i vilkårene tages hensyn til omgivelserne.

Denne afvejning, som altid må være grundlæggende ved vilkårsfastsættelsen, får særlig betydning i de tilfælde, hvor man på godkendelsestidspunktet ikke med sikkerhed kan bedømme skydebaneanlæggets støjpåvirkning over for omgivelserne. I disse tilfælde må det tilrådes, at der gennemføres en prøveskydning på den påtænkte placering af skydebanen. Derigennem vil man kunne få et indtryk af støjens udbredelsesforhold i omgivelserne og af, hvilken støj der kan forventes at forekomme i umiddelbar nærhed af nærmestliggende beboelse.

Resultatet af prøveskydningerne vil naturligvis kun være rigtig, hvis lydudbredelsesforholdene under prøveskydningerne svarer til de udbredelsesforhold, som man vil få, når skydebanen vil være bygget.

...«

Om afhjælpende foranstaltninger for eksisterende skydebaner er bl. a. anført følgende (s. 33-34):

»*Afskærmende foranstaltninger omkring skytten* kan opnås ved opførelse af et frembygget skydehus. Herved vil støjniveauet bagud og til siderne i forhold til skudretningen blive reduceret, mens støjniveauet i skudretningen vil blive forøget. Med en frembygning på 10 m foran skytterne kan der forventes dæmpninger på op til 10-15 dB(A) bag skytterne, ca. 20 dB(A) dæmpning vinkelret på skudretningen, 10-15 dB(A) dæmpning indtil 45° i forhold til skudretningen, men en forøgelse af støjniveauet i skudretning på 2-6 dB(A).

Det skal bemærkes, at sådanne foranstaltninger vil forøge lydpåvirkningen af skytten.

Støjen fra selve våbnene kan i visse tilfælde dæmpes gennem omhyggelig udvælgelse af den mindst støjende patrontype. Eksempelvis kan der for haglpatroner og for salonriffelpatroner vælges mellem typer med større eller mindre ladning, hvor forskellen i støjniveau kan være af størrelsesordenen 2-5 dB(A).

Endelig kan det overvejes, om en *indskrænkning i skydeaktiviteten* kan bringe støjgener ned på et rimeligt niveau. En sådan indskrænkning kan dels foretages ved at indskrænke det tidsrum, hvori banen må benyttes, dels, men i mindre grad, ved at begrænse antallet af skytter, der samtidigt benytter banen.«

Vejledningen indeholder »vejledende støjgrænser for skydebaner«. Om nye skydebaner er anført følgende (s. 39):

»...

For nye skydebaner bør måleresultatet af en støjmåling efter den i afsnit 6 angivne metode ikke overstige en værdi, der i hvert enkelt tilfælde sættes til *mellem 65 og 75 dB(A) »impulse«*.

Om *eksisterende* skydebaner er anført følgende (s. 40):

»...

Mens det ved behandling af sager om godkendelse af nye skydebaner efter § 35 i loven om miljøbeskyttelse kun undtagelsesvis vil være rimeligt at tillade overskridelse af det anførte vejledende støjgrænseinterval, kan det i sager vedrørende gener fra *eksisterende skydebaner* vise sig nødvendigt at acceptere et tillæg til de anførte støjgrænser på 5-10 dB(A), eventuelt mere i helt specielle tilfælde bl. a. afhængigt af, i hvilken udstrækning banen tillades benyttet.

...«

c. I det foreliggende tilfælde er der foretaget støjmålinger ved skydebanen dels den 19. januar 1978 af Jysk Teknologisk Institut, dels den 17. august 1978 af miljøstyrelsen.

Ved prøveskydningen den 19. januar 1978 gennemførte Jysk Teknologisk Institut som nævnt støjmålinger ved den nærmest liggende ejendom, (C's) ejendom, der er beliggende nord for skydebanen. Denne ejendoms bebyggelse ligger ifølge Jysk Teknologisk Instituts rapport ca. 275 m fra midten af 200 m-banens standpladser.

Ved prøveskydningerne på 200 m-banen med gevær kaliber 7,62 mm GM/66 målte Jysk Teknologisk Institut ved et målepunkt 10 m syd for ejendommens bygninger (målepunkt 2) 73-81 dB(A) »impulse« og 75-76 dB(A) »fast«.

Det fremgår af Jysk Teknologisk Instituts rapport, at jordvoldene var anlagt på det tidspunkt, da målingerne blev foretaget. Jysk Teknologisk Institut fandt, at der også burde gennemføres målinger ved ejendomme beliggende nordøst og sydøst for skydebanen, men vejrforholdene bevirkede, at det ikke var muligt den 19. januar 1978 og i de følgende 4 uger at gennemføre nye støjmålinger. Yderligere undersøgelser blev ikke gennemført af Jysk Teknologisk Institut.

Ved prøveskydning den 17. august 1978 gennemførte miljøstyrelsen som nævnt orienterende målinger dels ved (A's ejendom), dels ved (Æ-gård), dels ved (C's) ejendom.

Vinden var omkring 5-8 m/sek. bort fra målestedet ved (A's ejendom), »hvorfor denne orienterende støjmåling formentlig udtrykker betydeligt lavere værdier, end hvis vinden havde været nordøstlig« (miljøstyrelsens skrivelse af 31. maj 1978). Der blev under de nævnte omstændigheder ved kaliber 7,62 målt værdier på omkring 57 dB(A) (integrationstid »fast«).

Ved (Æ-gård) blev målt værdier på 52-54 dB(A) - kaliber og målemetode er ikke nærmere oplyst. Ved (C's) ejendom blev målt værdier, der svarer til den måling, der blev gennemført af Jysk Teknologisk Institut.

Miljøstyrelsen fandt på grundlag af (bl. a.) denne orienterende måling (der som nævnt ikke blev foretaget under optimale forhold), at det var godtgjort, at skydebanen ville kunne påføre omboende væsentlige støjulempere.

Miljøstyrelsen ændrede kommunens afgørelse, således at der blev stillet som yderligere vilkår, at der blev etableret et frembygget skydehus i mindst 6 meters længde. Med hensyn til begrundelsen for at stille dette yderligere vilkår har miljøstyrelsen i udtalelsen af 28. februar 1979 anført (fremhævnningen er foretaget af mig):

»...

Miljøstyrelsen tilføjede derfor i sin afgørelse et vilkår om, at der etableres et nøjere beskrevet frembygget skydehus, som efter miljøstyrelsens opfattelse vil kunne reducere de angivne støjulempere væsentligt. Miljøstyrelsen bygger denne antagelse på tidligere undersøgelser og erfaringer vedrørende tilsvarende skydehuse, som bl. a. viser, at støjen nedsættes væsentligt såvel vinkelret på skudretningen som frem til en retning, der danner en vinkel på 45° med skudretningen og svarende til (A's ejendoms) beliggenhed.

I den ovenfor omtalte protest af 22. juni 1979, som miljøstyrelsen blev gjort bekendt med ved (Y) kommunalbestyrelses skrivelse af 13. juli 1976, var anført, at »der kun (er) ca. 500 m fra skydestandpladsen i en vinkel på kun 20° til gårdejer (A's) gård...«

I skrivelsen til mig af 10. april 1979 anførte (A), at vinklen mellem skydestandpladsen og (hans) ejendom ikke er 45°, men ca. 28°. Det kortmateriale, som jeg har modtaget, synes at vise, at (A's ejendom) er beliggende i en vinkel på ca. 30° i forhold til skudretningen på 200-m banen.

Om betydningen af vinklen mellem 200 m-banens skudretning og (A's ejendom) henviser jeg til det ovenfor gengivne afsnit fra miljøstyrelsens vejledning om støj fra skydebaner vedrørende afhjælpende foranstaltning-

ger for eksisterende skydebaner, herunder det anførte om, at et skydehus fører til en forøgelse af støjniveauet i skudretningen med 2-6dB(A).

Forholdene på de 4 ejendomme, som er omtalt i sagen, synes herefter at være følgende:

(A's ejendom).

Der foreligger alene støjmålinger foretaget af miljøstyrelsen under forhold, der ikke kan betegnes som tilfredsstillende, og på et tidspunkt, da det frembyggede skydehus endnu ikke var opført. Vinklen mellem skudretningen på 200 m-banen og ejendommen synes at være en anden end forudsat i miljøstyrelsen.

(Æ-gård).

Der foreligger alene orienterende målinger foretaget af miljøstyrelsen, før det frembyggede skydehus blev opført.

(C's ejendom).

Der foreligger målinger og orienterende målinger fra Jysk Teknologisk Institut, henholdsvis miljøstyrelsen, foretaget før det frembyggede skydehus blev opført.

(B's ejendom).

Der er ikke gennemført støjmålinger.

d. Afgørelsen af, hvorvidt et skydebaneanlæg bør godkendes efter de gengivne bestemmelser i miljøbeskyttelseslovens §§ 35 og 41, herunder på hvilke vilkår det i givet fald bør ske, beror på en skønsmæssigt præget vurdering, som jeg efter de regler og den praksis, der gælder for min virksomhed, alene kan kritisere, såfremt der foreligger særlige omstændigheder.

Ved min bedømmelse af sagen finder jeg at måtte lægge til grund, at den omtalte skydebane er beliggende i et område, hvor der er betydelig risiko for, at banen vil kunne påføre de omboende væsentlige støjulempere. Som det vil fremgå af sagsfremstillingen ovenfor, har dette forhold været erkendt af såvel miljøstyrelsen som miljøankenævnet i forbindelse med myndighedernes afgørelser (henholdsvis af 31. august og 21. december 1978).

Jeg finder imidlertid ikke, at det nævnte forhold i sig selv kan give mig tilstrækkeligt grundlag for at kritisere beslutningen om at godkende skydebanen. Jeg må herved lægge vægt på, at der i forbindelse med godken-

delsen er stillet en række - til dels ret vidtgående - vilkår med henblik på væsentligt at reducere støjgenerne. Jeg må endvidere tillægge det betydning, at der på tidspunktet for godkendelsen ikke forelå særlige retningslinier for anvendelsen af miljøbeskyttelseslovens godkendelsesregler i forhold til skydebaner. Sådanne retningslinier blev som ovenfor nævnt først fastsat ved miljøstyrelsens vejledning af august 1979 om støj fra skydebaner. Jeg bemærker i denne forbindelse, at det ikke kan give mig grundlag for kritik, at afgørelsen om banens godkendelse ikke blev udsat, indtil denne vejledning forelå. Endelig må det for min stillingtagen også tillægges en vis betydning, at en væsentlig del af skydebaneanlægget på tidspunktet for miljøstyrelsens og miljøankenævnets afgørelser efter det oplyste var etableret.

Ved min gennemgang af sagen har jeg særligt overvejet, hvorvidt der i forbindelse med godkendelsen har foreligget et tilstrækkeligt oplysningsgrundlag. Jeg sigter herved navnlig til følgende:

Som anført ovenfor var der forud for miljøstyrelsens og miljøankenævnets afgørelser om godkendelsen af skydebanen foretaget 2 støjmålinger, henholdsvis en måling, der blev foretaget af Jysk Teknologisk Institut den 19. januar 1978 efter anmodning fra (Y) kommune, og en måling, der blev foretaget i forbindelse med miljøstyrelsens besigtigelse af området den 17. august 1978. Begge disse målinger er foretaget under forhold, som ikke kan betegnes som tilfredsstillende: Jysk Teknologisk Instituts målinger omfattede ikke ejendommene nordøst og sydøst for skydebanen, idet dette på grundlag af forholdene på målingsdagen ikke var muligt, og instituttet fremhævede i sin rapport, »at der, så snart vejrforholdene giver tilfredsstillende målebetingelser, bør foretages supplerende lyd-målinger ved de andre ejendomme nordøst og sydøst for skydebanen«. Sådanne målinger blev foretaget af miljøstyrelsen den 17. august 1978, men under ugunstige vindforhold (»hvorfor denne orienterende støjmåling formentlig udtrykker betydeligt lavere værdier, end hvis vinden havde været nordøstlig«, jfr. miljøstyrelsens skrivelse af 31. august 1978).

Miljøstyrelsen har som nævnt i afgørelsen af 31. august 1978 lagt til grund, at de målte støjværdier ved (A's ejendom) og (B's ejendom) »er af en sådan størrelse, at det må formodes at medføre væsentlige ulemper trods de angivne begrænsninger«, og dette forhold har ført til kravet om opførelse af et frembygget skydehus. Jeg må gå ud fra, at miljøstyrelsen herved har taget i betragtning, at de faktisk målte støjværdier under andre vindforhold måtte forventes at blive mere ugunstige, men at styrelsen har skønnet, at opførelse af et frembygget skydehus ville kunne formindske generne væsentligt. Miljøankenævnet har ved afgørelsen af 21. december 1978 tilsluttet sig denne vurdering (under en nærmere angiven forudsætning med hensyn til skydehusets indvendige beklædning).

Jeg må herefter lægge til grund, at godkendelsesbeslutningen er truffet uden sikkert kendskab til støjgenernes omfang i forhold til i hvert fald (A's) og (B's) ejendomme, herunder til, hvilken betydning for dæmpningen af støjen opførelsen af et frembygget skydehus ville få for de pågældende ejendomme. Hertil kommer, at der synes at foreligge nogen usikkerhed med hensyn til, hvilken støjdæmpende effekt skydehuset ville medføre/har medført for (A's ejendom). Jeg sigter herved til, at skydehuset efter miljøstyrelsens erfaringsgrundlag medfører væsentlig støjdæmpning »såvel vinkelret på skudretningen som frem til en retning, der danner en vinkel på 45° med skudretningen, og at styrelsen herved har forudsat, at denne ejendom er beliggende i en vinkel på 45° regnet i forhold til skudretningen på 200 m banen (jfr. herved styrelsens udtalelse af 28. februar 1979 til mig). Efter det oplyste er vinklen imidlertid kun ca. 30°.

Efter min opfattelse ville det have været ønskeligt, at miljøstyrelsen og miljøankenævnet forud for godkendelsen af skydebanen - og fastsættelsen af vilkårene for godkendelsen - havde tilvejebragt et mere fyldestgørende oplysningsgrundlag om støjulemperne, herunder med hensyn til betydningen af (yderligere) støjdæmpende foranstaltninger. Jeg tillægger det herved navnlig betydning, at der er tale om et tilfælde, hvor godkendelsen og vilkårene herfor kunne give anledning til - og efter sagens forløb har givet anledning til - en vis tvivl, idet skydebanens beliggenhed indebærer risiko for væsentlige støjulemper for de omboende.

Jeg har gjort miljøstyrelsen og miljøankenævnet bekendt med min opfattelse, men har ikke fundet fuldt tilstrækkeligt grundlag for at formulere denne som en kritik af de pågældende myndigheder.

Jeg har herved taget i betragtning, at der som nævnt ikke på godkendelsestidspunktet forelå nærmere retningslinier for udøvelsen af godkendelsesbeføjelsen i forhold til skydebaneanlægget, og at miljøstyrelsen (og formentlig også miljøankenævnet) ved afgørelsen synes at have lagt vægt på, at der i det foreliggende tilfælde består en særlig adgang til efterfølgende at kræve væsentlige ulemper afhjulpet som følge af det tilsagn herom, som (Y) kommune har afgivet.

Om den betydning, som det nævnte forhold vedrørende oplysningsgrundlaget efter min opfattelse i øvrigt bør få, henviser jeg til mine bemærkninger nedenfor under punkt e.

e. Om adgangen til nu at lade foretage yderligere støjmålinger med henblik på en stillingtagen til omfanget af de støjgener, som skydebaneanlægget medfører, skal jeg bemærke følgende:

Efter miljøbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, kan tilsynsmyndighederne påbyde forurenende virksomheder, anlæg eller indretninger (der er omfattet

af lovens kapitel 5) at foretage afhjælpende foranstaltninger, hvis de pågældende virksomheder m. v. medfører en ikke uvæsentlig forurening. Hvis sådanne påbud overtrædes, eller forureningen ikke kan afhjælpes, kan der i henhold til § 44, stk. 2, nedlægges forbud mod fortsat drift og eventuelt stilles krav om fjernelse af virksomheden m. v.

Hvis virksomheden er godkendt i henhold til miljøbeskyttelseslovens §§ 35-38, kan ifølge § 44, stk. 4, påbud eller forbud kun meddeles, såfremt virksomhedens, anlæggets eller indretningens forurening går væsentligt ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsen.

I det foreliggende tilfælde - hvor der er tale om en virksomhed, som har opnået godkendelse i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 35 - er det et spørgsmål, om den begrænsning, der følger af bestemmelsen i § 44, stk. 4, i miljøbeskyttelsesloven med hensyn til muligheden for at påbyde, at der foretages afhjælpende foranstaltninger, fuldt ud kan opretholdes. Jeg henviser herved til, at det af (Y) kommunalbestyrelses skrivelse af 22. juni 1976 til miljøstyrelsen fremgår, at kommunens økonomiudvalg under et møde den 17. juni 1976 med (B) og (A) gav »tilsagn om, at (Y) kommune ville stå som garant for afhjælpning af væsentlige (støj)gener...«

I skrivelsen af 28. januar 1977 fra (Y) kommune til Århus amtsråd, hvori kommunen ansøgte om, at amtsrådet overtog tilsynsforpligtelsen med skydebaneanlægget, anførte kommunen, »at (Y) kommune (står) som garant for afhjælpning af eventuelle væsentlige gener, der måtte opstå fra skydebaneanlægget«. Genpart af denne skrivelse blev sendt til miljøankenævnet.

I miljøankenævnets afgørelse af 13. maj 1977 er anført, at nævnet havde bemærket sig, at (Y) kommune havde påtaget sig - senest i skrivelse af 28. januar 1977 - at afhjælpe væsentlige gener, som måtte opstå.

I miljøstyrelsens skrivelse af 31. august 1978 til bl. a. (A) anførte styrelsen, at styrelsen havde bemærket sig, at (Y) kommune havde påtaget sig at afhjælpe væsentlige gener, som måtte opstå.

Efter min gennemgang af sagen har jeg fundet at burde henstille til miljøstyrelsen, at der nu foretages yderligere støjmålinger ved skydebanen og på grundlag heraf tages stilling til, hvorvidt der måtte være anledning til eventuelt at stille yderligere krav med hensyn til støjdæmpende foranstaltninger. Jeg har herved navnlig lagt vægt på følgende forhold:

at oplysningsgrundlaget med hensyn til støjgener ved naboejendommen har været usikkert ved godkendelsen af skydebaneanlægget,

at der synes at have foreligget en misforståelse med hensyn til (A's ejendoms) beliggenhed i forhold til skudretningen på 200 m-banen,

at klagerne efter ibrugtagningen af skydebanen (bl. a. ved mine medarbejders besigtigelse den 15. juli 1980) har oplyst, at de føler sig meget generet af skudstøj ved skydning på 200 m-banen,

at der nu foreligger mere præcise retningslinier vedrørende støj fra skydebaner i miljøstyrelsens vejledning fra august 1979, og

at de støjmålinger, der allerede er udført i 1978, viser støjniveauer, som er på grænsen af det acceptable i henhold til vejledningen.

Jeg har ved min henstilling til miljøstyrelsen i øvrigt lagt til grund, at der i det foreliggende tilfælde må antages at bestå en videre adgang (end efter miljøbeskyttelseslovens § 44) til at kræve gener afhjulpet, således at afhjælpningsforanstaltningerne påhviler (Y) kommune.

Jeg har på denne baggrund fundet at burde rette henstillingen til miljøstyrelsen og ikke til (Y) kommune som den almindelige tilsynsmyndighed efter miljøbeskyttelsesloven. Jeg skal i den forbindelse i øvrigt henvise til det, jeg har anført nedenfor s. 756-57, om kommunen som tilsynsmyndighed.

Jeg har udbedt mig underretning om, hvad der videre sker i sagen.

2. (Y) kommunes stilling i sagen.

Som det fremgår af det, der er anført ovenfor i sagsfremstillingen, har klagerne i deres henvendelse til mig - og i øvrigt i et vist omfang under brevvekslingen med miljøstyrelsen og miljøankenævnet - rejst spørgsmålet om,

a. hvorvidt (Y) kommunalbestyrelse bør være godkendelses- og tilsynsmyndighed i forhold til miljøbeskyttelsesloven henset til kommunens økonomiske interesser i sagen.

...

Om disse spørgsmål skal jeg bemærke følgende:

ad a. Spørgsmålet om (Y) kommunalbestyrelse bør være (godkendelses)- og tilsynsmyndighed.

Følgende bestemmelser i miljøbeskyttelsesloven har betydning ved bedømmelsen af dette spørgsmål:

§ 39, stk. 1 og 3:

»Afgørelsen om godkendelse i henhold til §§ 35-38 træffes af kommunalbestyrelsen.

...

Stk. 3. Såfremt sagen drejer sig om en kommunalbestyrelses virksomheder, træffes afgørelse om godkendelse af amtsrådet, for en kommunalbestyrelses eller amtskommunes virksomheder inden for hovedstadsområdet dog af hovedstadsrådet. Såfremt sagen drejer sig om hovedstadsrådets virksomheder eller en amtskommunes virksomheder uden for hovedstadsområdet, træffes afgørelse om godkendelse af ministeren.«

§ 44, stk. 5:

»Såfremt sagen drejer sig om en af den pågældende kommunalbestyrelse drevet virksomhed, anlæg eller indretning, udøves beføjelserne efter stk. 1-4 af amtsrådet, for en kommunalbestyrelse eller et amtsråd inden for hovedstadsområdet dog af hovedstadsrådet. Såfremt sagen drejer sig om en virksomhed, anlæg eller indretning, der drives af hovedstadsrådet eller en amtskommune uden for hovedstadsområdet, træffes afgørelse af ministeren for forureningsbekæmpelse.«

§ 44, stk. 1-4 er gengivet ovenfor.

§ 50, stk. 1:

»For så vidt angår de af kommunalbestyrelserne drevne virksomheder, anlæg eller indretninger føres det tilsyn, som er nævnt i §§ 48-49, af amtsrådet, for amtskommunernes, Københavns kommunes og Frederiksberg kommunes virksomheder af ministeren for forureningsbekæmpelse.«

Spørgsmålet, om en del af tilsynet med skydebanen bør overgå til Århus amtsråd, har som nævnt s. 747 ff været behandlet i en brevveksling mellem Århus amtsråd og (Y) kommunalbestyrelse i anledning af en henvendelse herom fra miljøankenævnet til (Y) kommunalbestyrelse. Som det fremgår af sagsfremstillingen, meddelte Århus amtsråds udvalg for teknik og miljø i skrivelse af 24. marts 1977 (Y) kommunalbestyrelse, at udvalget ikke havde fundet fornødent grundlag for at efterkomme (Y) kommunalbestyrelses anmodning om, at amtsrådet overtog en del af tilsynsforpligtelsen med skydebaneanlægget.

Det fremgår endvidere af det, der er anført ovenfor, at miljøankenævnet har overvejet dette spørgsmål i forbindelse med den første godkendelse af skydebaneanlægget ved nævnets afgørelse af 13. maj 1977. Miljøankenævnet fandt imidlertid, *de/s* »at nævnet savnede fornøden hjemmel i miljøbeskyttelsesloven til i den foreliggende sag, som ikke omfattes af lo-

vens § 50, stk. 1, at pålægge amtsrådet at føre tilsynet«, *dels* at dette spørgsmål ikke »kunne tillægges en sådan betydning, at det burde få indflydelse på spørgsmålet om en godkendelse af skydebanen, idet man dog tog i betragtning, at kommunalbestyrelsens afgørelser i forbindelse med tilsynet med skydebanen ville kunne påklages efter miljøbeskyttelseslovens regler herom »...

I lovforslaget til miljøbeskyttelsesloven, som blev fremsat af ministeren for forureningsbekæmpelse (nu miljøministeren) den 25. januar 1973 (Folketingstidende 1972-73, tillæg A, sp. 3841 ff), havde § 39, stk. 2 og 3, følgende formulering:

»Stk. 2. Ministeren for forureningsbekæmpelse kan efter forhandling med de kommunale organisationer fastsætte regler om, at afgørelse om godkendelse for visse kategorier af de virksomheder, anlæg eller indretninger, der er optaget i bilaget, træffes af amtsrådet.

Stk. 3. Såfremt sagen drejer sig om en amtskommunes, Københavns og Frederiksberg kommunes virksomheder, træffes afgørelse om godkendelse af ministeren.«

Af bemærkningerne til § 39, stk. 2, i lovforslaget (Folketingstidende 1972-73, tillæg A, sp. 3985-3986) fremgår bl. a. følgende:

»... Amtsrådet bør meddele godkendelsen i tilfælde, hvor emissionerne har en større geografisk rækkevidde, hvor spørgsmålet om virksomhedens placering har en nær sammenhæng med den fysiske planlægning, samt hvor kommunalbestyrelsen vil være mindre egnet til at træffe afgørelse, f. eks. fordi kommunalbestyrelsen selv er ansvarlig for virksomheden.

...«

Miljøbeskyttelseslovens § 39, stk. 3, med den nuværende ordlyd (gengivet ovenfor s. 756), blev indføjet i lovforslaget under udvalgsarbejdet ved et ændringsforslag stillet af miljøministeren.

Efter ordlyden af § 39, stk. 3, er godkendelsesbeføjelsen for så vidt angår en kommunalbestyrelses virksomheder henlagt til amtsrådet. Hermed er vel i første række tænkt på virksomheder, der ejes eller drives af en kommunalbestyrelse. Men med støtte i bemærkningerne til § 39 i lovforslaget må det formentlig antages, at bestemmelsen også finder anvendelse i andre tilfælde, »hvor kommunalbestyrelsen vil være mindre egnet til at træffe afgørelse, f. eks. fordi kommunalbestyrelsen selv er ansvarlig for virksomheden«. Jeg finder i hvert fald, at der kan rejses spørgsmål om, hvorvidt bestemmelsen i miljøbeskyttelseslovens § 39, stk. 3, ikke må anvendes analogt i et tilfælde som det foreliggende, hvor

en kommunalbestyrelse har påtaget sig at anlægge en særligt forurenende virksomhed og yderligere har påtaget sig at afhjælpe væsentlige gener, som måtte opstå i forbindelse med den forurenende virksomhed.

I forbindelse med det anførte henviser jeg til følgende bemærkninger i Dansk Miljøret, bind 3, s. 64-65:

»...

Reglerne i § 39, stk. 3, må formentlig også finde anvendelse, hvor et af de nævnte kommunale råd vel ikke alene ejer eller driver virksomheden, men dog har en dominerende indflydelse på denne i kraft af f. eks. aktiebesiddelse. I praksis er det antaget, at afgørelse om en lufthavn, der blev drevet af et kommunalt fællesskab, hvori amtskommunen deltog, skulle træffes af miljøstyrelsen, jfr. NFM 2-1975, og at amtsrådet havde kompetencen til at godkende listevirksomheder, der indrettedes i forbindelse med opførelse af et kommunalt industrihus, jfr. NFM 5-1976.23..«

Efter § 44, stk. 5, meddeles forbud og påbud vedrørende virksomheder, der *drives* af en kommunalbestyrelse eller af amtsrådet, og tilsvarende føres tilsynet og kontrollen med sådanne virksomheder efter § 50, stk. 1, af amtsrådet.

Jeg mener på linie med det, jeg har anført om godkendelsesbeføjelsen, at der også med hensyn til tilsynsbeføjelsen kan rejses spørgsmål, om denne beføjelse ikke bør henlægges til amtsrådet i et tilfælde som det foreliggende, hvor påbud og forbud til den forurenende virksomhed vil få *direkte* økonomiske følger for kommunalbestyrelsen. Jeg bemærker i den forbindelse, at jeg forstår (Y) kommunalbestyrelses tilsagn om at afhjælpe gener fra skydebaneanlægget således, at kommunalbestyrelsen *i hvert fald* vil opfylde eventuelle påbud vedrørende skydebanen i henhold til § 44, stk. 4.

Når det i øvrigt i miljøloven er forudsat, at amtsrådet overtager beføjelserne efter miljøbeskyttelsesloven fra kommunalbestyrelsen i tilfælde, hvor en kommunalbestyrelse, som udtrykt i bemærkningerne til lovforslagets § 39, »vil være mindre egnet til at træffe afgørelse«, finder jeg umiddelbart ikke, at det er rimeligt at undlade at træffe bestemmelse om henlæggelse af tilsynsbeføjelser til amtsrådet med den begrundelse, at kommunalbestyrelsens afgørelse i forbindelse med udøvelsen af tilsynsbeføjelsen vil kunne påklages.

...

(Jeg henviste endvidere til, at det i det foreliggende tilfælde forekom yderligere betænkeligt, at tilsynsbeføjelsen udøvedes af Y kommune, idet der syntes at være et ikke ubetydeligt sammenfald af interesser på grund

af borgmesterens stilling som advokat for skytteforeningen. Dette forhold var dog ikke nærmere belyst under sagen).

Jeg har på den baggrund fundet at burde henstille til miljøstyrelsen - eventuelt i forbindelse med drøftelser med miljøankenævnet og/eller Århus amtsråd - at tage spørgsmålet om overførsel af tilsynsbeføjelserne med skydebanen efter miljøbeskyttelseslovens § 49 til Århus amtsråd op til overvejelse.

Jeg har udbedt mig underretning om, hvad der videre sker vedrørende dette spørgsmål.

...«

Miljøstyrelsen meddelte i skrivelse af 20. marts 1981, at styrelsen i skrivelse af samme dag til Århus amtsråd bl.a. havde meddelt følgende:

»Idet man vedrørende spørgsmålet om tilsynsmyndigheden kan henvise til det i ombudsmandens redegørelse ... anførte, skal miljøstyrelsen meddele, at man under hensyn til det i sagen oplyste vedrørende kommunalbestyrelsens økonomiske engagement i forbindelse med skydebanen og i overensstemmelse med de af ombudsmanden fremførte synspunkter må finde det rettest, at tilsynsbeføjelserne under henvisning til miljøbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jfr. § 49, udøves af amtsrådet. Miljøstyrelsen må på denne baggrund ligeledes finde det rettest, at yderligere støjmålinger i overensstemmelse med ombudsmandens henstilling udføres af amtsrådet som tilsynsmyndighed.

Miljøstyrelsen skal derfor anmode amtsrådet som tilsynsmyndighed om at foretage yderligere støjmålinger ved skydning med 6,5 og 7,6 mm våben på skydebanen samt at tage stilling til, hvilke eventuelle yderligere støjdæmpende foranstaltninger der bør gennemføres, idet man skal bemærke, at ombudsmanden i sin redegørelse har lagt til grund, at der i det foreliggende tilfælde må antages at bestå en videre adgang (end efter miljøbeskyttelseslovens § 44) til at kræve gener afhjulpeth således, at afhjælpningsforanstaltningerne påhviler (Y) kommune.«

Supplerende oplysninger om sagen

På et møde den 22. december 1982 tiltrådte århus amtsråds udvalg for teknik og miljø følgende indstilling fra amtsvandvæsenet i århus amtskommune:

». . .

Amtsvandvæsenet anmodede i maj 1981 Randers levnedsmiddelkontrol om at udføre en kontrolstøjmåling omkring skydebaneanlægget.

På grund af manglende ressourcer har laboratoriet først udført målingerne i juni-august 1982.

Målingerne er foretaget ved de fire nærmeste beboelser, der kan være påvirket af støj fra skydningen. Disse beboelser ligger mellem 240 m og 780 m fra støjvoldene omkring anlægget.

Ifølge støjmålerrapporten af 31. august 1982 andrager støjniveauet, målt efter miljøstyrelsens vejledning nr. 2/1979 »Støj fra skydebaner«, værdierne 67-57-53-56 dB(A) »impulse« ved de enkelte målepunkter.

Målingerne er foretaget under skydning med 7,62 mm gevær på 200 m banen.

Målerapporten er fremsendt til orientering for Rougsø kommune, skytteforeningen samt ejerne af de fire ejendomme, hvor målingerne er foretaget. Amtsvandvæsenet har ikke modtaget nogen reaktioner på rapporten.

Vejledningen om støj fra skydebaner er udsendt i august 1979, d.v.s. efter sagens endelige afgørelse i miljøankenævnet.

Ifølge vejledningen bør måleresultatet af en støjmåling ved nye skydebaner ikke overstige en værdi, der i hvert enkelt tilfælde sættes til *mellem 65 og 75 dB(A)* »impulse« afhængig af antallet af støjramte boliger, skydeaktiviteten og tidspunkterne for banens benyttelse.

...

Den ene bolig ca. 240 m nord for anlægget, der er støjbelastet med 67 dB(A) »impulse«, bliver p.t. ikke benyttet som helårsbeboelse.

På baggrund af støjmålerapporten finder amtsvandinspektøren det ikke nødvendigt at foretage yderligere støjdæmpende foranstaltninger på skydebaneanlægget.

I forbindelse med tilsynet med banen vil amtsvandvæsenet lade foretage en fornyet støjmåling i 1983 ved den mest støjbelastede bolig nord for banen.

Amtsvandinspektøren indstiller, at det meddeles Rougsø kommune, Allingåbro Skytteforening, ejerne af de fire beboelser samt folketingets ombudsmand, at udvalget ikke på nuværende tidspunkt finder anledning til at kræve udført yderligere støjdæmpende foranstaltninger på Allingåbro Skytteforenings skydebaneanlæg.«